

PAIX LITURGIQUE

Newsletter 41 objavljen dana 23 siječanj 2017

RIMSKI MISAL: OD IZVORA DO MOTUPROPRIJA SUMMORUM PONTIFICUM

Vlč. Claude Barthe francuski je dijecezanski svećenik kojega je krajem sedamdesetih godina zaredio mons. Lefebvre u Écôneu, a danas djeluje kao duhovnik saveza udruga Coetus Internationalis Summorum Pontificum. Autor je mnogobrojnih članaka i djela o liturgiji (*La messe une forêt de symboles* - Misa, šuma simbola, u izdanju kuće Via Romana iz 2011.), kao i o teološkim pitanjima općenito (*Penser l'œcuménisme autrement* - Drukčije promišljanje o ekumenizmu, Via Romana, 2014.), a nedavno je objavio i vrlo cjelovit i detaljan priručnik o povijesti rimskoga misala o kojemu, barem u frankofonskome svijetu, ne postoji novijih analiza. Ta će knjiga - zahvaljujući ažuriranom popisu literature i dokumentima koje navodi - biti vrlo korisna prije svega bogoslovima i studentima, ali i svim svećenicima i vjernicima koji žele imati odgovarajuće poznavanje povijesti svete mise.

U središtu je knjige vlč. Barthea utjecaj Tridentskoga koncila i pontifikata koji su mu uslijedili na liturgiju, budući da su upravo oni oblikovali kanon rimskoga bogoštovlja kakav se ustalio u srednjem vijeku. Autor posebnu pozornost pridaje razdoblju koje je uslijedilo nakon oblikovanja toga kanona, dajući pregled od svetoga Pija V. do svetoga Ivana XXIII., četiri stoljeća liturgije od bule Quo primum iz 1570. pa sve do posljednjega tipskog izdanja tridentskog misala iz 1962.

Image: rs20170123102317_misselgrospan.jpg

U prvome dijelu autor se nadugo bavi poviješću rimske mise od njezinih izvora, osvrćući se napose na odnos između kršćanskoga bogoštovlja i bogoštovlja sinagoge - njegova "lažnog blizanca", kao i nastajanjem rimskoga kanona, međusobnim obogaćivanjem rimskih i franačkih elemenata te širenjem misala rimskog dvora kakav je rabio papa u Avignonu ili u Kapeli sv. Lovre u Rimu. Autor između ostalog podsjeća da je cjelina rimskog misala - kakav poznajemo i rabimo danas - poprimila konačan oblik u 11. stoljeću.

U posljednjem dijelu autor se interesira za začuđujuće samoodržanje tridentskog misala nakon Drugoga vatikanskog sabora, koji je papinska vlast u konačnici u cijelosti iznova priznala motuproprijem Summorum Pontificum. Autor zaključuje da je povijest tridentskoga misala daleko od svog svršetka, prije svega zato što on više nego ikad predstavlja jamstvo prijenosa lex orandi u svemu njegovom bogatstvu i bez kvarenja. U tom je smislu analiza vlč. Barthea i neka vrsta povijesti za budućnost.

Zahvaljujući Providnosti, ovo djelo naslovljeno *Histoire du missel tridentin et de ses origines* - Povijest tridentskoga misala i njegovih izvora (u izdanju kuće Via Romana) našlo se u francuskim knjižarama u četvrtak 27. listopada 2016., u trenutku kada je vlč. Barthe u Rimu otvarao peto međunarodno hodočašće Summorum Pontificum. Na početku ove nove, 2017. godine, tijekom koje ćemo obilježiti desetu obljetnicu „oslobađanja“ tridentskoga misala koje je 2007. godine omogućio papa Benedikt XVI., drago nam je što vam možemo donijeti recenziju te knjige nadajući se da će u bliskoj budućnosti biti dostupna i na engleskom i španjolskom govornom području.

U skladu s naslovom, u knjizi se tema proučava u tri različita dijela. Polazeći od ponekad usporednog razvoja liturgije crkve i sinagoge, u prvome se dijelu, koji sadrži stotinjak stranica, analizira podrijetlo novoga bogoštovlja - kao ostvarenja staroga - ali i sakramentara, misala i reda mise, kao i podrijetlo samoga časnoga rimskog kanona. Pritom ne smijemo zaboraviti alegorijske komentare toliko drage autoru: „Ovaj duhovni komentar liturgije započinje u samome Novom zavjetu. O tome smo govorili vezano za knjigu Otkrivenja, u kojoj se navodi da je sedam svjetiljki sedam Božjih duhova, da zlatne posudice pune kâda predstavljaju svetačke molitve i, napokon, da su čisti lan, u koji je odjeven Ženik, djela pravednih svetaca“ (str. 99)

U drugome dijelu, slične veličine - koji ponekad izlazi iz okvira teme misala promišljanjem o glazbenim i arhitektonskim tendencijama, euharistijskom postu i nestanku nedjeljne večernje molitve - detaljno se prikazuje povijest misala od onoga „koji je rimski dvor naslijedio u XI. stoljeću“ pa sve do tipskoga izdanja objavljenoga nekoliko mjeseci uoči otvorenja Drugoga vatikanskog sabora. Evo što autor kaže o posljednjim izdanjima: „Iznenađujuće je da je došlo do tih

izdanja, posebno do izdanja misala, budući da je jedno povjerenstvo već aktivno pripremalo prijedlog koncilskog teksta o liturgiji kojim bi se uvela opširna reforma. Možda su dvojica uzastopnih prefekata na čelu Kongregacije za obrede, koja su objavila te publikacije iz 1960. i 1962. [...] na taj način željela postaviti međaš. Uostalom, bilo bi logično da su prikupili sve što je napravilo povjerenstvo Pija XII. kako bi se postigla jasnija kodifikacija“. (str. 201)

Posljednji dio knjige, znatno kraći (a koji možda donosi ključ za tumačenje alegorijske ilustracije koja krasi naslovnu stranicu: slavljenje svečane mise u ruševinama katedrale u Münsteru 1946. godine), posvećen je motupropriju Summorum Pontificum i vrlo čudnoj situaciji u kojoj se nalazimo, a u kojoj je „postojeće zakonodavstvo više prilagođeno fakticitetu, koji formalizira i racionalizira, nego što ga normira. Doista, tridentski misal u obliku u kojem je danas na snazi, baš zato što je iznova uveden unatoč liturgijskoj reformi kojom ga se namjeravalo zamijeniti, pa čak i protiv nje, nalazi se u određenom stanju samouprave“. „Moglo bi se reći da se tako u korist pretkoncilske liturgije, i to na prilično originalan način, obistinila čuvena ‘inverzija hijerarhijske piramide’, draga napose Yvesu Congaru“. (str. 220)

Danas sve više katolika prepoznaje da je liturgija - poput života - stvar prijenosa i primanja, a ne izum svake nove generacije *ex nihilo*. Iz toga proizlazi da mnoga liturgijska pitanja ne zahtijevaju samo doslovne i alegorijske, već i povijesne odgovore, osobito kada se oni ne odnose samo na navođenje razdoblja ili autora kakve inovacije (bila ona kasnije zadržana ili ne), nego i okolnosti zbog kojih su određene inovacije i uvedene. Ovaj povijesni priručnik, napisan čitljivim stilom koji potiče gotovo alegorijsko promišljanje o temi, nadopunjen je bogatim izvorima navedenima u bilješkama koji omogućuju nastavak razmišljanja, i svjedoči ne samo o autorovu vladanju temom, već i o vidljivoj ljubavi koju on gaji prema svetoj misi.

(izvor: ceremoniaire.net)